

Forsvarets seniorforbund

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 12. november 2025

Krav til statsbudsjettet for 2027 – Forsvarets seniorforbund

Innledning

Forsvarets seniorforbund (FSF) er en landsdekkende organisasjon som representerer pensjonister og yrkesaktive medlemmer med bakgrunn fra Forsvaret og forsvarssektoren. Vi arbeider for at samfunnets seniorpolitikk skal være kunnskapsbasert, sosialt rettferdig og økonomisk bærekraftig. Selv om våre medlemmer i hovedsak har bakgrunn fra forsvarssektoren, er våre krav rettet inn mot seniorpolitikken generelt og ikke spesielt mot vår medlemsgruppe.

Grunnlaget for våre standpunkter og prioriteringer er å sikre gode levekår, forutsigbare rammevilkår og et verdig liv for seniorer og pensjonister i og utenfor forsvarssektoren.

Generelle merknader

Å sikre en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste i årene fremover er en av de største velferdsutfordringene Norge står overfor. Befolkningsutviklingen, økonomiske rammebetingelser og tilgang på arbeidskraft peker alle i retning av at dagens velferdsmodell må tilpasses nye realiteter.

Relativt sett skal en stadig mindre del av befolkningen finansiere velferden til en stadig større gruppe eldre. Denne utviklingen utfordrer bærekraften i helse- og omsorgstjenestene, ikke minst for kommunene som allerede i dag sliter økonomisk. Kommunene står overfor økte oppgaver og krav, både pga demografi og høyere standardkrav fra Staten. Demografien innebærer også at det er risiko for store og voksende forskjeller i helse- og omsorgstjenestene mellom de ulike kommunene. Den resulterer i en aldrende befolkning i mange distriktskommuner og et økende press på tjenester i urbane områder. Samtidig øker behovet for omsorgstjenester i distriktene, med mindre tilgjengelighet på fagpersoner. Forskjellen mellom kommuner og regioner skaper et urettferdig og uforutsigbart velferdstilbud for eldre.

Samtidig står om lag 700 000 personer i yrkesaktiv alder utenfor arbeid eller utdanning. Dette utenforskapet er en uutnyttet ressurs som samfunnet ikke har råd til med de store velferdsutgavene vi står ovenfor. For å sikre en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste må flere delta i arbeidslivet, og flere må stå i arbeid lenger. Samtidig må seniorer møtes med respekt, og deres kompetanse og erfaring må verdsettes og brukes.

Forsvarets seniorforbunds prioriterte innspill

Bakgrunn av utfordringsbildet vi har beskrevet ovenfor fremmer Forsvarets seniorforbund følgende prioriterte krav for Statsbudsjettet 2027:

Prioritet 1: Styrket kommuneøkonomi og bærekraftige helse- og omsorgstjenester

Gjennom kommunenes ansvar for å levere gode og forsvarlige helse- og omsorgstjenester mener FSF at kommuneøkonomien og tilgang på kvalifisert arbeidskraft er de viktigste faktorene for forutsigbare og bærekraftige tjenester også i fremtiden. Uten tilstrekkelig økonomi og kapasitet i kommunesektoren vil Norge ikke være i stand til å møte eldrebølgen og levere grunnleggende tjenester på et forsvarlig nivå.

Kommunesektoren er i en krevende situasjon. Nesten 60 % av kommunene leverte et driftunderskudd i 2024, og mange står foran kutt i tjenester og bemanning. Økte statlige standardkrav og demografiske endring presser budsjettene ytterligere. Samtidig må kommunene selv ta et stort ansvar for egen økonomiutvikling pga store investeringer og til dels feilinvesteringer, og manglende evne til å gjøre strukturelle grep pga den demografiske utviklingen.

Denne utviklingen rammer særlig eldre og personer med store omsorgsbehov. FSF mener at regjeringen må ta et ansvar for å sikre økonomisk bærekraft i kommunesektoren samt utjevne forskjeller, slik at helse- og omsorgstjenestene ikke blir et spørsmål om postnummer. Men økt finansiering alene løser ikke kommunenes utfordringer. Det bør også følges av et sett med både incentiver og sanksjoner for å styre kommunene til forsvarlig og effektiv bruk til styrking av basistjenestene i kommunene.

Forskjellene i kvalitet og kapasitet i kommunale helse- og omsorgstjenester øker. Vekstkommuner må styrke sine kommunale tjenester, mens små kommuner sliter med rekruttering og kompetanse, og påfølgende reduserte skatteinntekter.

FSF mener derfor at regjeringen i statsbudsjettet for 2027 må styrke kommunenes kapasitet til å levere helse- og omsorgstjenester, herunder:

- øke rammeoverføringene til kommunene, med særlig vekt på distriktskommuner med aldrende befolkning.
- sikre langsiktig finansiering av helse- og omsorgstjenestene, for å motvirke årlige kutt og kortsiktige løsninger. Det inkluderer økt kapasitet på sykehjemsplasser, helsehus og dagsentre.
- Gi incentiver til å styrke interkommunalt samarbeid for å dele kompetanse og ressurser.
- prioriterer investeringer i forebyggende helsearbeid – herunder tiltak som legger til rette for sosialt samvær, fysisk aktivitet og god psykisk helse –, rehabilitering og velferdsteknologi som kan redusere behovet for tyngre omsorgstjenester.

Prioritet 2: Styrking av kompetanse og tilgang på kvalifisert arbeidskraft

Et bærekraftig helse- og omsorgssystem forutsetter nok kvalifisert personell med riktig kompetanse. Dagens situasjon viser en tydelig ubalanse mellom behov og kapasitet. Kommunene melder allerede om store utfordringer med å rekruttere og beholde helsepersonell. Oslo alene mangler 1.000 personer med helsefaglig utdanning, hvor halvparten er mangel på sykepleiere.

Ifølge NAV sin bedriftsundersøkelse for 2025 er det samlede behovet estimert til 11.450 innen helse- og sosialtjenester. Mangel på kompetent arbeidskraft svekker tjenestekvaliteten og fører til høy arbeidsbelastning, sykefravær og turnover.

Dette rammer særlig eldre som rammes av alderssykdommer og andre sykdommer som gir alvorlig funksjonssvikt. Forsvarlig pleie og behandling krever både medisinsk og sosial kompetanse, og for lite personell med rett utdanning fører til at mange eldre ikke får tilstrekkelig oppfølging.

FSF mener at det må satses langt sterkere på kompetanseutvikling og rekruttering i helse- og omsorgssektoren i statsbudsjettet for 2027, herunder:

- Etablere et nasjonalt kompetanseløft for eldreomsorgen, inklusive en satsing på forebyggende arbeid.
- Sikre flere studieplasser innen helse- og sosialfag, samt stimulere kommunene til å tilby lærlingeplasser og praksis.
- Satse på livslang læring for ansatte i offentlig sektor, slik at erfarne arbeidstakere får mulighet til å fornye sin kompetanse.
- Tilrettelegge for seniorer med helsefaglig bakgrunn som ønsker å bidra i deltid, prosjektarbeid eller veiledningsroller etter pensjon.

FSF vil også understreke at mange pensjonister og veteraner fra forsvarssektoren besitter verdifull erfaring og kompetanse som kan brukes i sivile sammenhenger. Staten bør tilrettelegge for at denne ressursen mobiliseres gjennom tilskuddsordninger, frivillige oppdrag og samarbeid mellom Forsvaret, kommunene og frivillige organisasjoner.

Prioritet 3: En styrket arbeidslinje – flere i jobb lenger

Om lag 700 000 personer i yrkesaktiv alder står i dag utenfor arbeid eller utdanning. Dette er en utfordring for både enkeltmennesker og samfunnsøkonomien. Samtidig står Norge overfor mangel på arbeidskraft i flere sektorer – særlig i helse, omsorg og tekniske fag. Det er derfor avgjørende at flere inkluderes i arbeidslivet og at færre faller utenfor.

Seniorer utgjør en del av denne løsningen. Mange har både helse og kompetanse til å stå lenger i arbeid, men møter barrierer i form av aldersdiskriminering.

FSF mener at arbeidslivet må verdsette seniorenes erfaring og innsats. Det krever både kulturendring og økonomiske virkemidler. Videre bør deltakelse i frivillig arbeid verdsettes sterkere. Frivillig arbeid vil være et bidrag til å møte det økende arbeidskraftsbehovet innen helse- og omsorgstjenestene. I de kommunale beredskapsplanene bør også senioren mobiliseres som en ressurs overfor eldre hjelpetrengende, bla ved å drive oppsøkende virksomhet.

FSF foreslår at regjeringen i statsbudsjettet for 2027:

- Styrker tiltak mot aldersdiskriminering, blant annet gjennom tydeligere håndheving av Arbeidsmiljøloven.
- Innfører økonomiske incentiver for arbeidsgivere som beholder eller ansetter seniorer, som redusert arbeidsgiveravgift for arbeidstakere over 60 år.
- Innfører økonomiske incentiver for å bruke ressurssterke seniorer i frivillig arbeid, eks vis skattefrie godtgjørelser til den enkelte, driftstilskudd til de frivillige organisasjonene
- Satser på tiltak som reduserer utenforskap blant yngre og midlertidig uføre, for eksempel gjennom kvalifisering, arbeidspraksis og inkluderende arbeidslivsprogrammer.

Videre krever FSF lik rett til sykepenger for alle yrkesaktive over 67 år.

Et arbeidsliv som gir plass til flere, både unge og eldre, er avgjørende for å sikre en bærekraftig velferdsstat og et sterkt helse- og omsorgssystem. En styrking av frivillige organisasjoner vil også være et substansielt bidrag for å møte det samlede omsorgsbehovet.

Prioritet 4: Digitalt utenforskap

Digitaliseringen av samfunnet går raskt, forenkler, effektiviserer og tilgjengeliggjør en rekke tjenester. Det er en nødvendig utvikling, ikke minst for å møte utfordringen med ressursknapphet på kvalifisert arbeidskraft. Videre gir utviklingen av digitale FSF mener regjeringen og helsemyndighetene må være offensive i tilnærmingen til det teknologiske mulighetsrommet som utvikler seg eksponensielt. Bruk av et økende omfang av digitale tjenester i samfunnet i sin alminnelighet vil også gjøre hverdagen enklere, ikke minst for eldre, under forutsetning av at man er digital kompetent.

Samtidig er ca 600.000 innbyggere i dag ikke digitale, og de aller fleste av disse er de eldre. Dette skaper et digitalt utenforskap, noe som hindrer sosial deltakelse og det kan skape ensomhet. Digitalt utenforskap skal ikke hindre de eldre til å ta del i og følge med i samfunnsutviklingen, og få tilgang på nødvendige tjenester.

Regjeringen må fortsatt ha fokus på dette området, og spesielt når det er en ønsket utvikling at de eldre skal gis mulighet til å bo hjemme så lenge det er mulig. Regjeringen må derfor legge forholdene til rette slik at kommunene kan gi nødvendig hjelp og støtte til de som har behov for det. Det må etableres lavterskel og lett tilgjengelig opplæring for alle som ønsker det. Det er imidlertid mange som trolig aldri vil greie å betjene de digitale plattformene, uansett hvor mange kurs de får. I tillegg er det flere som vil miste evnen til å bruke digitale hjelpemidler. Det vil med andre ord alltid finnes en stor gruppe som trenger hjelp med dette. Digital hjemmehjelp bør innføres i alle kommuner slik at flere kan bo lenger i egen bolig/leilighet.

FSF krever at det settes søkelys på digitalt utenforskap både i form av økonomisk støtte til kommunene og til opplæring. Digital hjemmehjelp bør innføres i alle kommuner.

Konklusjon

Forsvarets seniorforbund understreker at Statsbudsjettet for 2027 må møte de strukturelle utfordringene Norge står overfor med tydelige og målrettede tiltak. Den demografiske utviklingen, kommuneøkonomiens situasjon og mangelen på kvalifisert arbeidskraft krever langsiktige løsninger som staten på ta et hovedansvar for å legge til rette for, både gjennom finansiering og incentivordninger som fremmer riktige prioriteringer i kommunene.

I et samfunn som utvikler seg eksponensielt innen digitale løsninger, må også regjeringen legge bedre til rette for de som opplever et digitalt utenforskap.

FSF ber regjeringen om å:

- Sikre en bærekraftig kommuneøkonomi og likeverdige helse- og omsorgstjenester i hele landet.
- Styrke kompetanse og rekruttering i helse- og omsorgssektoren.

- Gjennomføre en tydelig arbeidslinje som inkluderer flere og motvirker diskriminering av seniorer.
- Utnytte mulighetsromme for digitalisering av offentlige tjenester, og samtidig sikre tilgjengelighet til tjeneste for de som ikke er digitale.

Ved å satse på mennesker, kompetanse og inkludering, kan vi sikre et samfunn som tar vare på alle – også i en tid med store demografiske og økonomiske utfordringer. Forsvarets seniorforbund står til disposisjon for videre dialog og samarbeid for å utvikle en bærekraftig senior- og velferdspolitik for fremtidens Norge.

Med vennlig hilsen
Forsvarets seniorforbund

Jan Erik Thoresen (sign.)
Leder